

Opinia Komitetu Informatyki PAN nr 2/2020

w sprawie udostępniania prac dyplomowych z zakresu informatyki na zasadach licencji otwartych

Licencja *Creative Commons Attribution 4.0*¹ (w skrócie CC BY 4.0) umożliwia swobodne rozpowszechnianie i modyfikowanie utworu (np. pracy dyplomowej, bazy danych itp.), który jest tą licencją objęty, pod warunkiem zachowania jednoznacznego wskazania jego twórców (w formie cytowania wskazującego źródło). W odniesieniu do oprogramowania jej odpowiednikiem jest bardzo popularna licencja MIT². Biorąc pod uwagę zalecenia *OECD Council*³, Komitet Informatyki PAN rekomenduje, o ile to tylko możliwe:

1. Udostępnianie prac dyplomowych z zakresu informatyki na zasadach licencji CC BY 4.0. Licencja powinna obejmować nie tylko sam tekst pracy dyplomowej, ale również dane (jeśli są związane z pracą).
2. Udostępnianie oprogramowania powstałego w ramach pracy dyplomowej na zasadach licencji MIT (ewentualnie innej rekomendowanej dla otwartego oprogramowania przez *Open Source Initiative*).
3. Uzyskiwanie dobrowolnej zgody studenta lub studentów na udostępnianie pracy dyplomowej na powyższych zasadach jeszcze przed przystąpieniem do jej realizacji.
4. Umieszczanie prac dyplomowych wraz z załącznikami na ogólnie dostępnych serwisach repozytoryjnych takich jak np. GitHub.

UZASADNIENIE

Ad 1 i 2. Zgodnie z art. 15a ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴, uczelnia ma prawo pierwszeństwa do opublikowania pracy dyplomowej oraz prawo do korzystania z prac dyplomowych za pośrednictwem *Jednolitego Systemu Antyplagiatowego* w celu sprawdzenia oryginalności danej pracy. Prawo do korzystania z utworu, jakim jest praca dyplomowa, i rozporządzania nim na wszystkich pozostałych polach eksploatacji pozostaje przy jej autorze. W przypadku prac dyplomowych o charakterze programistycznym ich istotnym składnikiem jest kod programu, który bez zgody dyplomanta nie może być wykorzystywany (np. do wspomagania prac administracyjnych) ani modyfikowany. Wspomniane ograniczenia dotyczą również przypadków testowych zapisanych w postaci skryptów oraz baz danych. Z drugiej strony, często istotny wkład w pracę dyplomanta (przynajmniej od strony koncepcyjnej) ma jej promotor, który w uczelniach państwowych jest opłacany ze środków publicznych. W tej sytuacji zachęcanie studentów do udostępniania prac na zasadach licencji CC BY 4.0 i MIT wydaje się jak najbardziej wskazane i sprawiedliwe (obie strony z czegoś rezygnują). Takie podejście zwiększa też szanse kontynuacji prac nad danym pomysłem przez inne osoby. W ten właśnie sposób jest rozwijanych wiele programów, z których na co dzień korzystamy my wszyscy, często nie zdając sobie z tego sprawy. Kontynuacja prac nad pomysłem przez innych programistów powinna być źródłem satysfakcji dla jego autora. Uczelnia nie jest typową organizacją biznesową – otwartość oraz chęć dzielenia się swoją wiedzą z innymi powinny być wartościami, które się w niej szczególnie pielęgnuje.

Ad 4. Możliwość odtworzenia wyników eksperymentów lub sprawdzenia właściwości proponowanych algorytmów przez inne osoby jest fundamentem naukowego podejścia w obrębie informatyki. Aby to było

¹ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

² <https://opensource.org/licenses/mit-license.php>

³ OECD, Recommendation of the council concerning access to research data from public funding.
<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECDLEGAL-0347>

⁴ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>

możliwe te inne osoby, które zechciałyby podjąć się takiego zadania, muszą mieć dostęp do danych, na których było przeprowadzane badanie/eksperyment, czy też do kodu programu, który miałyby ocenić. Z tego względu warto dążyć do umieszczania prac dyplomowych wraz z załącznikami w ogólnodostępnych serwisach takich jak np. GitHub.